

Oikeusministeriö

SM; Poliisiosaston lausunto asiassa VN/34181/2022

Aserikoksia koskevan sääntelyn muuttamista käsitelleen työryhmän mietintö

Oikeusministeriö on pyytänyt sisäministeriön lausuntoa aserikoksia koskevan sääntelyn muuttamista käsitelleen työryhmän mietinnöstä. Sisäministeriön poliisiosaston edustaja on osallistunut työryhmän työskentelyyn, minkä lisäksi poliisiosaston asiantuntijat ovat tutustuneet mietintöön. Poliisiosasto lausuu asiassa seuraavaa.

Yleisesti ehdotetut sääntelyratkaisut ja niiden tavoitteet ovat erittäin kannatettavia. Erityisesti ehdotettu RL 41 luvun 3 § (törkeä ampuma-aserikos) ja kyseisen rikoksen vähimmäisrangaistuksen korottaminen kahteen vuoteen on välttämätön sääntelyratkaisu, jos tavoitteena on vakavien ampuma-aserikosten rangaistusten koventaminen.

Ehdotettu RL 17 luvun 1 a §:n uusi 4 momentti. Säännökohtaisissa perusteluissa puhutaan "selventävästä viittaussäännöksestä", jonka merkitys jää jossain määrin epäselväksi. Toisin sanoen onko lainkohta tarkoitettu informatiiviseksi vai aineelliseksi viittaukseksi. Jos kyseessä on puhtaasti informatiivinen viittaus ilman aineellisia vaikutuksia, sen voisi todeta perusteluissa suoraan.

Ehdotettu RL 41 luvun 1 § ja tiettyjen ampuma-aserikoksen tekotapojen muuttaminen lieväksi ampuma-aserikokseksi (ehdotettu RL 41 luvun 4 §). Säännökohtaisten perusteluiden mukaan muutoksella "kavennettaisiin" nykyisen ampumarikoksen soveltamisalaa. Säännökohtaisista perusteluista tai muualtaakaan ei käy ilmi, mihin tarpeeseen tällä muutoksella pyritetään vastaamaan. Osa mainituista tekotavoista on luonteeltaan sellaisia, että ne voivat olla vakavaan ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen tai terrorismiin liittyviä esitekoja. Kun otetaan huomioon kyseisten vakavien rikosten vaarallisuus ja vahingollisuus sekä yhteiskunnan tarve estää teot ennalta, on kyseenalaista, voidaanko tällaisten rikosten esitekoja pitää ehdotetulla tavalla kategorisesti lievinä rikoksina. Vähintäänkin tarve muutokselle tulisi perustella nykyistä tarkemmin.

Ehdotettu RL 41 luvun uusi 2 § 1 mom. Säännöksen tunnusmerkistö on kohtalaisen monimutkainen, mikä voi aiheuttaa merkittäviä soveltamisvaikeuksia, ellei sanamuotoa voida yksinkertaistaa.

Ehdotetussa sanamuodossa käytetään esimerkiksi erityiseen tahallisuuteen viittaavaa termiä "tieten" ilman, että sen merkitykseen otetaan nimenomaisesti kantaa säännökohtaisissa perusteluissa. Samamuodon perusteella termin merkitys voi olla tulkittavissa siten, että tekijällä täytyisi olla varsin tarkka tietoisuus ei ainoastaan tulevasta rikollisesta käyttötarkoituksesta vaan myös tulevasta, aseella tehtävästä teosta ja sen rikosoi-keudellisesta luonteesta (tunnusmerkistön mukaisuus ja kohdentuminen yksittäiseen rikossäännökseen ja sen rangaistusasteikkoon). Mikäli tarkoituksena on, että lainkohdan soveltaminen edellyttäisi tällaista yleisestä tahallisuusopista poikkeavaa korotettua tahallisuutta, joka peittäisi tunnusmerkistötasolla myös tulevan rikoksen, lainkohta soveltuu hyvin heikosti käytännön tapauksiin. Jos tämä taas ei ole tarkoituksena, niin termin merkitystä olisi perusteltua selventää säännökohtaisissa perusteluissa tai poistaa termi kokonaan sanamuodosta.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sisäministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 26
00023 Valtioneuvosto

Kirkkokatu 12
Helsinki

0295 480 171
+358 295 480 171

09 160 44635
+358 9 160 44635

kirjaamo.sm@gov.fi
www.intermin.fi

Yleisenä lähtökohtana voidaan pitää sitä, että mikäli rikoksen tunnusmerkistö rakentuu toisen, mahdollisesti tulevaisuudessa tehtävän rikoksen varaan, ei tulevasta rikoksesta voida edellyttää tunnusmerkistötason tarkkuuteen menevää tietoisuutta. Tämä tarkoittaa, että on kohtuutonta vaatia tietoisuutta tai edes tarkkaa arviota (*ex ante*) sellaisten reaali maailman olosuhteiden ja muiden seikkojen käsilläolosta, jotka eivät ole vielä realisoituneet ja joiden realisoitumiseen vaikuttavat useat tekijän tietoisuuden ja hallinnan ulkopuolella olevat tapahtumat.

Edellä mainittuja ongelmia voisi olla mahdollista poistaa rakentamalla tunnusmerkistö "tietoisuuden" ja "on omiaan" -rakenteiden sijasta tietyille kielletyille käyttötarkoitukselle, josta tekijälle on syntynyt vallitsevien olosuhteiden ja yleisen elämäkokemuksen perusteella perusteltu oletus. Sanamuotona voisi olla suuntaa-antavasti esimerkiksi "joka pitää hallussaan [esineiden kuvaus] taikka lainaa tai luovuttaa toiselle [esineiden kuvaus] sellaisissa olosuhteissa, joissa [esineiden kuvaus] voidaan perustellusti olettaa olevan tarkoitettu [rikosten kuvaus] tekemistä varten".

Lisäksi säännöskohtaisissa perusteluissa voisi käsitellä uuden kriminalisoinnin suhdetta osallisuusoppiin ja erityisesti avunantovastuuseen. Kyse olisi sen arvioimisesta, voisivatko kriminalisoitavaksi ehdotetut teot olla jo nyt rangaistavia avunantona ehdotetussa lainkohdassa viitattuihin rikoksiin.

Ehdotettu RL 41 luku 7 §. Rikoksen tunnusmerkistöön ehdotetaan lisättäväksi termi "vakava". Säännöskohtaisten perusteluiden mukaan kyseessä olisi "vain täsmennys". Tarve täsmentämiselle ja termin aineellisoikeudellinen merkitys jää jossain määrin epäselväksi. Kyse on siitä, pyritäänkö termillä ainoastaan selkeyttämään nykyistä sääntelyä vai onko tarkoitus (myös) muuttaa nykyistä oikeustilaa. Edellä mainittu koskee soveltuvien osin myös ehdotettua RL 41 luvun 8 §:ää.

Poliisiosastolla ei ole muuta lausuttavaa asiassa.

Poliisijohtaja

Stefan Gerkman

Poliisitarkastaja

Seppo Sivula

Jakelu OM Oikeusministeriö

Tiedoksi OM KRO Rikosoikeus, Janne Kanerva

VN/34181/2022-SM-23

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: